

II. DROBNE PRACE I MATERIAŁY

ZBIGNIEW RADWAŃSKI (Poznań)

UZUPEŁNIENIE DO CHRONOLOGII SEJMÓW POLSKICH*)

Ogłoszona niedawno praca prof. Władysława Konopczyńskiego obejmuje poza krótkim wstępem autora chronologiczne zestawienie 245 sejmów polskich, zwołanych w latach 1493 — 1793. O każdym sejmie autor podaje najistotniejsze dane, jak: datą zwołania, datę sejmików wyborczych, czas kadencji, osobę marszałka, wynik sejmu, datę sejmików relacyjnych, oraz informacje o diariuszach.

Książka ta w szczególności dla interesujących się prawem ustrojowym posiada duże znaczenie. Poza suchymi zestawieniami sejmów w „Vade Mecum” Wierzbowskiego historyk błakał się po omacku w powodzi druków i rękopisów diariuszy, niepotrzebnie tracił czas na ustalanie dat sejmów i imion marszałków. Obecnie wszystkie te niewygody znikły dzięki zebranym przez prof. Konopczyńskiego danym. Bardzo cenne są zwłaszcza wskazówki na temat diariuszy sejmowych; nie wątpię, że przyczynią się one do lepszego wykorzystania tego bezcennego wprost źródła. Jak zwykle przy tego rodzaju pracy, nieuchronnie zakradło się nieco pomyłek względnie przeoczeń. Chciałbym więc do tej pracy dorzucić nieco uzupełnień, korzystając z zebranego przeze mnie materiału dotyczącego wieku XVII i XVIII a znajdującego się przeważnie w diariuszach, przechowywanych w bibliotece kórnickiej, w Archiwum Państw., oddział w Wilanowie, w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu i Archiwum miejskim w Toruniu.

Do nr 106. Sejm zwyczajny w Warszawie 7 III — 18 IV 1606, diariusz tego sejmu znajduje się ponadto w Bibliotece Kórnickiej, Rkp. nr 325.

Do nr 118. Sejm zwyczajny w Warszawie 24 I — 5 III 1623, ponadto diariusz w Bibliotece Kórnickiej, Rkp. nr 338.

Do nr 120. Sejm zwyczajny w Warszawie 7 I — III 1625, ponadto diariusz w Bibliotece Kórnickiej, Rkp. nr 338 i 341.

* Władysław Konopczyński, Chronologia sejmów polskich 1493—1793, Archiwum Komisji Historycznej Seria 2, tom IV (Ogólnego zbioru XVI), Kraków 1948, Polska Akademia Umiejętności.

- Do nr 121. albo 122. Sejm zwyczajny w Warszawie 27 I — 10 III 1626, względnie Sejm nadzwyczajny w Toruniu 10 XI — 29 XI 1626, ponadto diariusz w Bibliotece Kórnickiej, Rkp. nr 338.
- Do nr 124. Sejm nadzwyczajny w Warszawie 27 VI — 18 VII 1628, ponadto diariusz w Bibliotece Kórnickiej, Rkp. nr 338.
- Do nr 128. Sejm nadzwyczajny w Warszawie 11 III — 3 IV 1632, ponadto diariusz w Bibliotece Jagiellońskiej, Rkp. nr 5267 (str. 802 — 1059).
- Do nr 130. Sejm elekcyjny w Warszawie 24 IX — 15 XI 1632, ponadto diariusz w Archiwum Państwowym w Wilanowie, Rkp. nr 32 (s. 5 — 252).
- Do nr 138. Sejm zwyczajny w Warszawie 5 X — 16 XI 1639, ponadto diariusz w A. P. w Wilanowie, Rkp. nr 32, s. 253 — 343.
- Do nr 142. Sejm zwyczajny w Warszawie, 1 II — 29 III 1643. Data rozpoczęcia sejmu błędnie podana; wg Pamiętników Radziwiłła i Vol. Legum sejm zaczął się 12 II; tak też u Wierzbowskiego.
- Do nr 144. Sejm zwyczajny w Warszawie 25 X — 7 XII 1646, ponadto diariusz w A. P. w Wilanowie, Rkp. nr 32 s. 345 — 392.
- Do nr 147. Sejm elekcyjny w Warszawie 6 X — 19 XI 1648. Sejm ten wg „Księgi pamiętniczej” Michałowskiego skończył się 25 XI.
- Do nr 148. Sejm koronacyjny w Warszawie 19 I — 14 II 1649. Ponadto diariusz w A. P. w Wilanowie, Rkp. nr 32 s. 393 — 444.
- Do nr 149. Sejm zwyczajny w Warszawie 22 XI — 13 I 1650. Data rozpoczęcia sejmu jest nieściśle podana; powinno być 22 XI 1649 — 13 I 1650. Ponadto diariusz z 6 pierwszych dni obrad jest w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu, Rkp. nr 30 s. 363b — 365.
- Do nr 150. Sejm zwyczajny w Warszawie 21 XI — 24 XII 1650. Ponadto diariusz w Archiwum Miejskim w Toruniu Rkp. nr 21. Według powyższego diariusza i „Pamiętników Al. St. Radziwiłła”, sejm ten zaczął się 5 XII 1650, a nie 21 XI 1650, ponadto był to sejm nadzwyczajny, dwuniedzielny, a nie zwyczajny.
- Do nr 153. Sejm nadzwyczajny w Brześciu Litewskim 24 III — 7 IV 1653. W „Pamiętnikach Al. St. Radziwiłła” nie ma diariusza tego sejmu.
- Do nr 163. Sejm zwyczajny w Warszawie 17 III — 4 V 1666. Ponadto diariusz w Bibl. Kórnickiej nr 362 s. 217 — 240.
- Do nr 168. Sejm koronacyjny w Warszawie 5 XI — 6 XII 1668. Ponadto drukowany diariusz w „Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins”, zeszyt 25.

- Do nr 169. Sejm elekcyjny w Warszawie 2 V—19 VI 1669. Ponadto drukowany diariusz w „Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins”, zeszyt 25 i rękopiśmienny w Bibl. Wilanowskiej Rkp. nr. 32.
- Do nr 176. Sejm konwokacyjny w Warszawie 15 I—22 I 1674. Ponadto drukowany diariusz w „Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins”, zeszyt 43.
- Do nr 177. Sejm elekcyjny w Warszawie 20 IV—9 VI 1674. Ponadto drukowany diariusz w „Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins”, zeszyt 43, oraz Rkp. nr 385 w Bibl. Kórnickiej.
- Do nr 178. Sejm koronacyjny w Krakowie 2 II—14 III 1676. Ponadto diariusz w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr. 385.
- Do nr 191. Sejm elekcyjny w Warszawie 15 V—28 VI 1697. Ponadto drukowany diariusz w „Tekach Podoskiego”, t. I. s. 35—39.
- Do nr 202. Sejm zwyczajny w Grodnie 3 X—14 XI 1718. Ponadto drukowany diariusz w „Tekach Podoskiego”, t. V. s. 214 i 231 i rękopiśmienny w Bibl. Kórń., Rkp. nr 1003, str. 213.
- Do nr 205. Sejm zwyczajny w Warszawie 5 X—16 XI 1722. Ponadto diariusz w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr 1003.
- Do nr 206. Sejm zwyczajny w Warszawie 2 X—13 XI 1724. Ponadto diariusz w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr 1003.
- Do nr 218. Sejm zwyczajny w Warszawie 27 X—17 XI 1738. Ponadto diariusz w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr 439.
- Do nr 229. Sejm nadzwyczajny w Warszawie 27 IV—2 V 1761, ponad to diariusz rękopiśmienny w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr 439.
- Do nr 245. Sejm nadzwyczajny w Grodnie 21 VI—23 XI 1793. Ponadto diariusze w Bibliotece Czartoryskich, Rkp. nr 890, w Bibl. Kórnickiej, Rkp. nr 927 (początek) i francuski diariusz (początek) w Rkp. Bibl. Raczyńskich nr 216. Data rozpoczęcia tego sejmku jest błędnie podana, albowiem wg diariusza Kórnickiego i Czartoryskich sejm zaczął się 17 VI 1793.

Powyższe uzupełnienia nie są oczywiście wyczerpujące, opierają się one jedynie na materiałach zebranych przeze mnie w innym celu (brak ich dla wieku XVI, do którego nie przeprowadzałem ścisłej kwerendy). Sądzę jednak, że okażą się one pożytecznymi dla korzystających z tak wartościowej i podręcznie niezbędnej dla każdego historyka doby nowożytnej pracy prof. Konopczyńskiego.